

1. *Musei s. Joh. diff. in Exist. an Romanos* Cap. IX. v. 19 = 23. *Jene 1652.*
2. *diff. de vera presentia corporis Christi in S. Coena.* *Jene 1652.*
3. *diff. II. de natura et definitione Ecclesie.* *Jene 1655.*
4. *diff. de resurrectione Christi a mortuis,* *Jene 1653.*
5. *Musei s. petri diff. de Baptismo,* *Helms. 1669.*

30
31

De Pœnitentia Disputatio.

*Deo Patre Seruatoris Domini, sua gratia
benignè nos iuuante.*

**PRAESIDE RE-
VERENDO ET CLARISSIMO**
VIRO, D. THEODORICO SCHNEFFIO,
*Doctore & Professore sacrosanctæ Theologiae in inclyta Aca-
demia Tubingensi celeberrimo, Domino & Praeceptore suo
omni obseruantia colendo, G V I L H E L M V S
ECKSTEIN, Scheslicensis, Francus, Calendis
Iulij, hora sexta matutina, in Aula
noua, ad subsequentes Propositio-
nes discendi gratia re-
spondebit.*

T V B I N G A E,
Apud Georgium Gruppenbachium,
1 5 8 0.

De Pœnitentijs

Disputationes

Deo Patre Serenissimo Dominico Augustino
Benigno non immerito

PRÆFATIO

VERENDO ET CLARISSIMO

TURO. D. THEODORICO SCHNEFFIO

Doctori & Professore sacrosanctæ Theologię in ipsius Aca-

demiæ Turonensi celeberrimo Dominico Augustino

anni obsequium colendo, GUILIELMVS

ECKHARTVS Scholasticus, Cancellarius

ipsius Aca-

demiæ, ad hoc scriptum

non habet quicquam

inobediens

TURINÆ
Apud Cœlestium Goussierum

1780

DISPUTATIO DE *pœnitentia.*

Propositio I.

VDlenda est vox Seruatoris Domini, Baptistæ, Prophetarum & Apostolorum omnium, qui nos omnes ad pœnitentiam vocant.

2. Portentosi enim stuporis esset, DEI & legatorum ipsius, voces salutaris illas, & ductrices ad benè & beatè viuendum aspernari.

3. Cum autem hostis ille mortalium, salutarem hanc viam ingredientes, in deuiâ abducere conetur: & vt est ad nocendum ingeniosus, hypocriticam pro vera pœnitentia obtrudat: omni cura & conatu nobis enitendum est, ne pernicioso alicui errori inuoluamur: & à ciuitate illa cœlesti aberremus.

4. Tum verò hoc consequemur, cum vocem filij Dei, qui & via & dux est ad sempiternam felicitatem, audiuerimus, & secundum eam, viam veræ pœnitentiæ fuerimus ingressi.

5. Vox autem ductoris illius nostri in solis sacris literis exauditur: itaque committendum non est, vt hominum commenta cœlestibus illis oraculis præferamus.

6. De tota ergo pœnitendi ratione, sacrosanctam Scripturam audiamus: non dubitantes, tum nos quàm rectissime de ea sensuros, si in ea redemptorem Dominum, & fidissimum monstratorem itineris illius, nobis loquentem audiuerimus.

Actor. 26.
Matth. 3.
Luc. 3.

7. Pœnitentiam autem ex sacris, fortasse ad hunc modum quis describerit: Esse veram hominis peccatoris ad Deum conuersionem: à Domini Spiritu profectam: qui in electorum mentibus, subinde doctrina legis, agnitionem peccatorum, & salutarem illum dolorem de admissis creet, & eosdem voce Euangelij eruditos, fide in Seruatorem Dominum erigat: vt de condonatione peccatorum certiores facti, fructus postea vberrimos illos, & pœnitentia dignos ostendant.

8. Quam definitionem, ne de ingenio nostro confinxisse videamur, paucis eam exponemus: ostensuri, quomodo ex fontibus sacrarum literarum desumpta sit: simul etiam indicaturi, perperam eos facere, qui ex hominum commentis, huic doctrinæ peregrina assuunt: quæ saluberrimas illas scaturigines non resipiant.

Matth. 3.
Actor. 20.
Luc. 15.
Actor. 11.

9. Et quidem initio, cum vocabuli pœnitentiæ, geminus in sacris vsus sit, vt & pro dolore ex agnitione peccati nato, & interdum pro tota hominis conuersione accipiatur: nos hoc loco, posteriore & generaliore illa acceptione sumus vsi.

10. Fuit enim in hac vocabulorum inopia nobis retinenda vox pœnitentiæ: quæ quamuis non satis disertè vtramque conuersionis partem exprimit, repudianda tamen non est: quòd ea iam olim vsu recepta, approbataq; à docta antiquitate fuerit.

11. Multò felicius sacrae literæ Hebræo & Græco idiomate scriptæ, totam rem exprimunt: cum pœnitentiam & תשובה & μετανοια vocant: vtrumque enim vocabulum conuersionem significat. Græca autem vox, insuper etiam eam hominis partem, in qua conuersio illa cernitur, exprimit. Patria lingua nostra, & ipsa fontes sacrorum secuta, eleganter vocat die Bekehrung.

Cum

de pœnitentia.

3

12. Cùm autem certum sit, & sacras literas, & multorum eruditorum lucubrationes, per pœnitentiam hominis, conuersionem ad Deum intelligere, non rectè ij faciunt, qui pro absolutione accipiunt: aliud enim certè absolutio, aliud pœnitentia est. Scotus.

13. Nec etiã pœnitentia rectè Sacramentum à Scholis dicitur: cùm Sacramenta, teste Augustino, & verbum & elementum habeant: in pœnitentia autem elementum non cernatur aut exhibeatur.

14. Nos tamen ostensuri, qua in re illa versetur, hominem, et quidem peccatorem posuimus: vt doceremus, eam in hominibus non perfectis elaborare.

15. Nam & primi illi parentes nostri, ante miseram illam turpemque defectionem, toto se animo ad Dominum creatorem suum conuertebant: sed cùm essent perfecti homines, in quibus nulla omnino labe conspiceretur, non habebant, de quo dolorem aliquem mœstitiamque possent concipere: sed lucebat in ipsis diuina illa imago, cuius cùm ipsi pulchritudine mouerentur, ad omnia Dñi obsequia erant paratissimi: & oculos mentis suæ ad eum solum conuersos habebant, cuius imaginem circumferebant.

16. Iam autem in hac afflictissima hominum conditione, conuersio nostra duabus in rebus cernitur: vt & à peccato, ac eius authore Diabolo nos auertamus: & ad Dominum Deum nostrum conuertamus.

17. Quæ duæ res, in vera conuersione ita aptæ nexæque sunt, vt separari non debeant: & tum vera pœnitentia esse desinat, cùm earum aliqua fiat distractio.

18. Sic enim eam partibus suis Christus descripsit, in Mar. 16.
quiens: Resipiscite, & credite Euangelio.

19. In hunc modum etiam Baptista suis hominibus:

A 3

con

Matth. 3. concionatus est: Pœnitentiam agite vitæ prioris; in pro-
pinquo est enim regnum cœlorum.

20. Vterque enim pœnitentiæ vocabulo, veram con-
tritionem, per Euangelium autem, regnumq; cœlorum,
fidem consolationemque, qua de æterna salute certiores
feri possumus, intellexit.

21. Paulus autem fidei etiam vocabulum disertè cum
pœnitentia siue contritione coniunxit; cum in Actis dis-
cit: Se Hebræis ac Græcis & pœnitentiam, quæ erga
Astor. 20. Deum est: & fidem, quæ est erga Dominum nostrum
Iesum Christum, tradidisse.

22. Est itaque vera hominis conuersio, ceu quædam à
peccato & iplis inferis, ad Deum & regnum cœleste
profectio.

23. Et quidem vt Deus hominum perfectissimus ille
finis est, ita ad eum toto animo contendendum: nec con-
quiescendum, donec ad beatam illam metam peruene-
rimus, Coloss. 3. Dominum Deum nostrum, qui aliquando erit
omnia in omnibus.

24. In hac autem tanta re cauendum est: ne artificio
simulationis aliquid fiat: & nos ore tantum, non etiam ani-
mo (quod in suo populo reprehendit Dominus) meditari
Esa. 29. pœnitentiam videamur: Idcirco in descriptione nostra
diximus, de vera nos, minimeq; fucata pœnitentia agere.

25. Nam cum actionum nostrarum eum spectato-
rem habeamus, cuius oculi ad intimos etiam animorum
Astor. 1. nostrorum recessus penetrant: nullus simulationi locus
relinquitur.

26. Quando ergo de contritione vera cogitationes
Rom. 8. instituimus, deserendę nobis sunt voluptates et illecebrę,
Ioan. 17. blandissimæ dominæ: quæ cum voluntate diuina pug-
nant: & huic mundo valedicendum est.

27. Quos

de pœnitentia.

§

27. Quomodo autem hoc persuaderi carni poterit: quæ non potest non amare ea, quæ in delicijs habet: & quæ concupiscentiæ illos stimulos, repugnantes legi & voluntati diuinæ, à prima sua traxit origine. Quod enim ex carne natum est, caro est. Et Paulus in Galatis lucu^{Ioan. 3.} lenter ostendit, quæ sint opera & studia carnis: videlicet, ^{Gal. 5.} adulterium, scortatio, immundicia, lasciuia, simulacrorū cultus, & similia.

28. Et ex eo sanè loco intelligitur, sacram Scripturam, non modo turbidos illos animorū motus, sed ea etiam, in quibus sapiētia carnis triumphare sibi videtur, damnare.

29. Nam inter cætera, quæ Paulus commemorat, Idolatria etiam recensetur: quæ ab ingenijs humanis profecta, à vitiorū fœditate, quàm longissimè abesse videtur.

30. Reprehenduntur etiam simulationes, quas multi, sapientiæ nomine olim celebres, veluti quendam ad virtutem stimulum laudarunt.

31. Cum ergo caro ea detestari iubeatur, quæ ab vberibus maternis hausit & arripuit: quomodo ab ijs discedet, nisi à se ipsa discedere velit?

32. Et cum ea in reprehensionem iudicij diuini veniant, quæ caro in ornamentis habere videtur, quomodo continebit sua aduersus Deum murmura, cum ipse ita iniquus rebus humanis videatur, vt ne nostra quidem satisfactio satisfacere ei possit?

33. Et eam sanè ob causam Apostolus palam confitetur: quod in se, hoc est, carne sua non habitat bonum. Item experiri se legem in membris suis, rebellantem legi mentis suæ, & captiuum reddentem legi peccati. ^{Rom. 7.}

34. Maiorem ergo in modum hallucinantur ij, qui naturæ humanæ vim aliquam ad rationes conuersionis illius tribuunt: cum affectus carnis, teste Paulo, immortalē bellū gerat aduersus Dñm. ^{Rom. 7. & 23.}

35. Tur

35. Turpius etiam & periculosius errant, qui secundum naturam vivere, veram laudabilemque viuendi rationem esse asseuerant.

36. Cum ergo in hoc conuersionis negotio, omnes nostri conatus succumbant, necesse est, odium illud peccati ab externa quadam vi proficisci.

Rom. 3. 37. At verò cum omnes homines in eodem damnationis barathro submersi sint, non est, quòd vel à sapientissimis etiam hominibus consilium aut auxilium expectemus.

38. Proficiscitur autem hoc odium, & ea fuga vitiorum à Domini Spiritu: qui nostras mentes reformat ad obsequium suum.

Hier. 31. 39. Eam ob causam in hunc modum precatur Hieremias: Conuerte me Domine, & conuertar: Totum conuersionis beneficium in solidum tribuens Domino.

Ioan. 16. 40. Hoc voluit seruator Dominus cum inquit: Spiritus sanctus arguet Mundum de peccato. Neque enim solum ostendit, quòd ab impietate & alijs vitijs abstinentum sit, sed odium etiam peccati nobis instillat, vt iam nobis ipsis displicere incipiamus: imò de admissis maiorem in modum doleamus.

2. Cor. 7. 41. Hic est salutaris ille dolor, de quo Corinthijs suis in hæc verba scribit Apostolus: Qui secundum Deum est dolor, is poenitentiam ad salutem haud poenitentiam parit: contra Mundi dolor mortem affert.

Act. 2. 42. Felicia hæc vulnera experiebantur ij, qui audiebant concionantem Petrum: de ijs enim scriptum est: Quòd compuncti fuerint corde.

43. Quanquam autem Spiritus Domini, absque vllis adminiculis aut instrumentis, in hominibus novos motus creare & excitare possit, tamē familiariter ad eam rem legis officio vtitur.

44. Est enim

44. Est enim ea data, vt omne os obturetur, & obnoxius fiat totus Mundus Deo; & concludantur omnia sub peccatum. Rom. 3.
Gal. 3.

45. Nam quia propter carnis nostræ & socordiam & contumaciam, peccatoris animus ad resipiscentiam non flectitur: comminationibus legis, quæ seueritatem iudicij diuini oculis nostris subiiciant, excitandus est: & sæpe etiam Dominus externas pœnas coniungit: vt & voce & re ipsa doceat, se irasci peccato.

46. Hæc tamen flagella comminationum frustra adhiberentur, nisi naturalem *ἀναστροφὴν* corrigeret Spiritus Domini: vt quasi exuta naturali lepra, sentire vulnera, quæ salutariter infligit Dominus, inciperemus.

47. Testis enim experientia est, quàm multi sint, qui nullis cœncionibus, commonefactionibus, comminationibus moueantur, vt vel meditari duntaxat aliquo modo pœnitentiam incipiant.

48. Præclarè autem cum ihs agitur, qui sensu peccati seriò perturbantur: nam illi gradum ad sanitatem fecisse videntur.

49. Seria etiã meditatio passionis Dominicæ, per accidens, valet ad excitandas in nobis cogitationes, de incredibile ira & indignatione Dei, aduersus peccatum, quæ placari non potuerit, nisi ipse pro nobis filius victima fieret.

50. At verò cum de dolore illo & vtili animorum perturbatione loquimur, non intelligimus eos, qui sola pœnæ formidine, ad temporariam pœnitentiam tristitiamq; adducuntur: vt impius Achab, qui audita comminatione Prophetica pœnituisse dicitur. 1. Reg. 21.

51. Quanquam enim Dominus simulacrum illud pœnitentiæ (vt ita loquamur) beneficio suspensæ ad tempus

B

pœnæ

pœnæ honoravit: tamen Achabo progressus ad salutem non fuit: cum non ex animo sua peccata detestaretur, sed meditatione duntaxat pœnarū percelleretur: & ut ea pœnitentia temporaria, ita & fructus eius temporarius fuit.

52. Deteriore autem loco sunt hypocritæ, qui tristitia vultus, quem in manu habent, pœnitentiam mentiuntur: quos etiam Christus Dominus, Matthæi sexto, & vigesimo tertio, multis verbis detestatur.

Isa. 60. 53. Vult enim Dominus, nos non vestimenta, sed corda scindere.

54. Sed damnatur etiam is dolor, qui in desperationem abit: qualis fuit Caini & Iudæ proditoris.

55. Neque enim sentiendū est, contritionem sua dignitate aliquid mereri: quemadmodum Pontificij sentiunt.

56. Nam ut in politicis is, qui patratum facinus confitetur, ita patrocinium non inuenit: ut in eum nullæ partes Iudicis esse dicantur: ac statim seuerior sententia contra eum pronuncietur: Sic peccatorum agnitio, iusto Dei iudicio non satisfacit: sed homines reos pertrahit ad tribunal Domini, & addicit æternis cruciatibus.

57. Etenim, si tantum esset apud Deum nostri doloris pondus, ut mereri veniam posset: veniret is certe in societatem eius laudis, quam meritis Christus est: cum suum pro nobis sanguinē profunderet. At cum in partem illius laudis, socium Christus admittat neminem: blasphemum est, contritioni nostræ tale quid ascribere.

58. Quid quod contritio nostra nunquam perfecta absolutaque suis numeris est: Sed cum ea coniungitur incredibilis carnis nostræ imbecillitas, quæ subinde insurgit aduersus spiritum.

59. Quam ergo laudem in inducendis peccatis ascribemus ei dolori, qui coniunctam habet carnem, suis cupidis

de pœnitentia.

9

piditatibus flagrantem, & palam reclamantem legi Dei: à qua sæpè etiam vincitur: & si quæ venia huic dolori deberetur, ea tamen omnis in illa societate turpis desiderij absumeretur.

60. Non ergo superstiosè inter contritionem & attritionem distinguemus, quarum alteram Scholæ perfectam, alteram imperfectam faciunt: & vni quidem meritum tribuunt: alteri verò præmium non assignant: cum ex his, quæ diximus, constet: nullas emerendæ veniæ partes his deberi, quæ propter imperfectionem suam se non possint excusare Domino: taceo, vt contra seueriorem illum calculum iudicij diuini, aliquid præsidij afferre queant.

61. Iam cum à nobis ipsis remedium petere non possimus: ad medicum confugiendum est, qui nostra illa vulnera sanet. Esa. 61.

62. A quo enim veniam admissorum peteremus, quàm ab eo, quem offendimus? Quemadmodum David Psalm. 51. etiã precatur: Tibi, tibi soli peccaui, & malum coram te feci.

63. Nec felicitatem sperare possumus, nisi ad eum accesserimus, qui & æternæ vitæ pater, & summus ac optimus rerum omnium finis est: ad quem toto animo contendendum est: nisi de salute nostra desperare velimus. Esa. 9.

64. Cum autem ad satisfactionem nulla ratione sumus parati: necesse est, vt cum *ἀκολάσω* & publicano, in genuè peccata nostra confiteamur. Luc. 15, 18.

65. Ea autem confessio corde & gemitu fit: cum coram Deo corda nostra, vt Psalmus loquitur, effundimus, Psalm. 62. & totam illam Iliada nostrarum miseriarum, & corrupte in primis naturæ nostræ, exponimus.

66. Sic David confessus est: Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitiam meam non abscondi. Psalm. 32. Dixi

confitebor transgressiones meas Domino, &c. Et statim subiicit: hanc confitendi rationem, à sanctis omnibus usurpatam: Pro hac, inquit, orabit ad te omnis sanctus, in tempore opportuno.

67. Sed sancti non modo gemitibus Deo loquuntur, verum palam etiam viua voce, sæpè peccata sua confitentur. Sicut Rex Dauid, coram Propheta Nathan, ingenua confessione usus est: Peccaui Domino: & carmine etiam suo ad omnem posteritatem testatus est, quanto admissorum dolore excrucietur.

Leu. 16. Est & solennis quædam confitendi ratio, cum publicas preces & ieiunia olim indicebāt: & de publica confessione extat Domini mandatum. Leuitici 16.

Matth. 5. Habent etiam Christiani priuatam confessionem quandam, à Christo ipso mandatam, vt reconciliationis gratia fratres accedant, et ab ipsis veniam offensarum petant: vt non modo Deo, sed homini etiam suum, quem ex peccato conceperunt, dolorem proponant.

70. Præterea clauium etiam tota ratio laudabilis est: Vt enim ministri publicè veniam peccatorum resipiscentibus omnibus, Christo mandante, annunciant: ita etiam priuatim, & audire eos, qui consolationis gratia ipsos accedunt, & consolatione Euangelica eosdem recreare debent.

Matth. 9. Nam trepidis conscientijs, sæpè generalis illa absolutio non satisfacit: nisi & priuatim in sinum ministri effundant ea, de quibus solliciti sunt & audiant consolationem ex verbo Dei. Quemadmodum Christus paralytico dicit: Bono animo esto fili, remissa sunt tibi peccata tua.

72. Hæ ergo sunt rationes, quibus resipiscentes, explicare & Deo & hominibus animum suum, & peccata.

con:

confiteri solent: quamuis sciant, nihil esse, quod non antè in notitia Dñi sit, quàm nos confessionem instituamus.

73. Vt autem modos illos confessionis omnes, qui authoritate sacrarum literarum suscipiuntur, probamus: ita contrà ea, quæ hac in parte, vel sine Scriptura, vel contra eam hominibus obtruduntur, in eo numero habemus, de quibus Seruator Dominus ex Esaia pronunciat: Frustrà me colunt, docentes doctrinas, præcepta hominum. Et rursus: Omnis plantatio, quam non plantauit pater meus cœlestis, eradicabitur. Esa. 29.
Matth. 15.

74. Nam quòd illi singulorum peccatorum recitationem requirunt, nullo Scripturæ testimonio comprobari potest.

75. Dicuntur quidem Hebræi Baptistæ sua peccata confessi: sed si Ioannes à singulis omnium peccatorum confessionem exigebat, quomodo vnus tot hominibus audiendis sufficiebat? Egressa enim ad eum Hierosolyma & tota Iudæa, totaq; regio vndique finitima Iordani, scribitur. Matth. 3.

76. Sed quomodo recitabimus singula, cum multa nobis sint incognita? Dauid enim dicit: Delicta quis intelligit, ab oculis meis munda me. Psalm. 19.

77. Incredible etiã est, quàm periculosos laqueos multis conscientijs induant, cum in recitando tantam anxietatem exigunt: in qua nemo non possit esse sollicitus et perturbatus: cum si quid confitentes reticeant, expiari illi vix posse concedant. Quot enim animas ad aternos cruciatus præcipitant, cum miseris & perturbatis conscientijs, vna quidem ex parte, exactio illa accuratæ recitationis: ex altera autem, & verecundia & periculum, ne ea enuncientur, obstant: & omnes consilij rationes miseris illis, afflictissimisque hominibus, eripiantur: nihil denique præter desperationem relinquatur.

78. Quod si confessionem illam susurratoriam, ad poenitentiam necessariam esse iudicant: quomodo dicent, Martyres seruatos esse, qui ad cruciatus abrepti sunt: cum illi copiam sacerdotis habere non potuerint? Aut damnabunt ne eos, qui morbo subito correpti, explicare ea, quæ animo conceperunt, nequeunt?

Tripar. hist. lib. 9.
cap. 55.

79. Multò rectius sensit Nectarius: qui singulorum ad communicandum admisit iudicio conscientia suæ.

Hom. 2. in Psal. 50.
Item, Serm. de poeni.

80. Et præclare dixit Chrysostomus. Peccata tua dicito, vt doleas ea: si confunderis alicui dicere: quæ peccasti dicito quotidie in anima tua.

Hom. 5. contra A.
nomæos.

81. Nunquam certè tam faciles in hoc confessionis negotio fuissent magni illi & sancti viri: si recitationem illam peccatorum omnium, necessariam ad poenitentia & salutis rationes existimassent.

82. Veris ergò gemitibus Deo, cui peccauimus, delicta & noxas nostras confiteamur.

83. Sed ingenua illa delictorum confessio, vt & supra meminimus, domino non satisfacit.

84. Confitendo enim tantum efficitur: vt nullæ in nos sint partes Iudicis.

85. Iam verò si cogitauerimus, de seuerissimis iudicij diuini rationibus, quæ nomine ociosi etiam verbi satisfactionem exigunt: intelligemus, quanta hac in parte aduersaria nobis constituta sit: qui ad mille ne vnum quidem respondere possimus.

Matth. 12.

Iob. 9.

86. Multa Romanenses hoc loco afferunt de satisfactionibus, & temerè affirant, hominum merita peccata posse inducere.

87. At verò, cum infinita sint peccata nostra, si cum his, quæ laudabiliter fecerimus, comparentur: quam in his aut proportionē, aut spem satisfactionis sumus inuenturi?

88. Et

88. Et cum disertè scribat D. Iacobus: qui in vno de Iacob. 2.
linquat, reū esse omnium: reatum certè perpetuum cir-
cumferemus: nec emerendæ veniæ locus nobis vllus re-
linquetur.

89. Nam si pauca quædam possemus expiare: tamen
infinita alia nos vrgebunt.

90. Quemadmodum ergo primi parentes nostri, cum
intelligerent se peccasse, à Domini facie profugerunt, &
confusi sunt: ita non potest genus mortalium, coram hoc
Iudice, vlllo modo consistere.

91. Hæc cogitatio mouit Dauidem, pietatis nomine Psal. 143.
ab ipso etiam Domino celebratum: vt & iudicium, & se-
ueriorem censuram, deprecaretur.

92. Quem ergo Aduocatum quæsituri sumus, qui in
causa tam desperata nobis & intercessor & aduocatus
adsit?

93. Non possumus certè alium inuenire, quàm quem
Paulus vnum & solum mediatorem, inter Deum & ho- 1. Tim. 2.
mines, Ioannes autem Aduocatum nostrum appellauit: 1. Ioan. 2.
Iesum Christum, Dominum nostrum.

94. Hoc consilium ipse Seruator Dominus nobis Marc. 1.
suppeditauit, cum inquit: Credite Euangelio.

95. Nam in Euangelio, de gratuita peccatorum remis-
sione, luculenter docemur.

96. Et Paulus testatur: victimam illam pendentem in
cruce, tam esse perfectam: vt ea semel oblata, peccata o- Heb. 9. 10.
mnium tolleret, & in perpetuum perfectos efficeret eos,
qui sanctificantur.

97. Nihil ergo in expiatione peccatorum à mediatore
pretermisum est, quod nobis sarcendum relinqueretur.

98. Et cum blasphemum sit dicere, Christum non es-
se verum & perfectum mediatorem: omnes hac in parte
imperfectiōis rationes è medio tollendæ sunt.

99. Nam

99. Nam & Pontificij concedunt, mediatorem reatum omnem sustulisse.
- Esa. 63.** 100. Deinde quod pro pœnis solus satisfecerit, in Esaia palam profitetur, dicens: Ego torcular solus calcaui. Et Esaias capite quinquagesimo tertio prolixè docet: eum propter nos vulneratum esse.
101. Et quis negauerit, eum pœnas omnes sustulisse, cum et corporis et animi cruciatus sustinuerit: & dolores etiam inferni ita senserit, vt in cruce exclamaret: Deus meus, Deus meus, quare dereliquisti me?
- Psal. 22.**
Matth. 27. 102. Iam si compensationis aliquæ partes homini iniungerentur: non certè locum haberent sententiæ illæ Paulinæ, quæ gratuitam condonationem peccatorum pollicentur.
103. Nam Magistratus, qui homini facinoroso pœnam quidem mortis condonat, carceris autem & vinculorum diuturnam illam exigit, non dicendus est gratis remisisse peccatum: cum reo decretæ pœnæ fuerint: & duntaxat modus animaduersionis commutatus: Sic etiam peccatorum remissio gratuita, dici nullo modo posset: si Deus grauissimos illos emendatorij ignis cruciatus flagitaret.
104. Nisi ergo meritum Redemptoris nostri mutuum esse dicere voluerimus, confitendum est, eum & reatum & pœnas sustulisse.
105. Et sanè Dominus hoc luculenter testatus est, cum ihs, quos absoluisset, nullam satisfactionem mandaret: latronem autem illum inter vltimos spiritus, & de venia & condonatione pœnarum certum fecerit.
- Esa. 9.** 106. Nam qui eodem die, quo animam efflabat, in Paradisum à Patre illo æternitatis euocabatur: is certè diuina seueritate ad carceres illos horrendos Purgatorij abreptus fuisse iudicandus non est.

107. Et

107. Et cū pñ homines, quādo hinc euocātur, in refri^{Sap. 4.}gerio sint: nequaquam concedendum est, eos, cruciatus acerbissimos illos ignis experiri: cūm hæc è diametro pugnent, recreari videlicet, & tormentis cruciatibusq; affici: & ijs quidem ad diuturnitatem.

108. At verò quæ contra hanc doctrinam, ex fundamentis Scripturæ sacræ extructam, Pontificij afferunt, nimis sanè sunt eneruata: quæ etiā nullo vel probabili colore opponi tam firmis testimonijs possint.

109. Nam quòd in D. Paulo vocabulum satisfactio^{2. Cor. 7.} nis vrgent, id omnino ἀπολογία est: & ab omnibus vel mediocriter in Latina & Græca lingua exercitatis, intelligi potest.

110. Satisfactionis enim vocabulum eo in loco, non pro peccatorū expiatione vsurpatur, sed defensione, aut excusatione. Sicut Latini ea voce eleganter vsi sunt. Cicero ad Treba.

111. Et sanè vetus interpres vocabulo defensionis vsus est: nec ea quæ præcedunt & sequuntur, aliam interpretationem admittunt. Et vel mediocriter literatis notum est, quid velit vox ἀπολογίας: qua vsus hoc loco est Apostolus.

112. Iam verò commentum, quod arripere illi ex media Scriptura conantur, dum ea, quæ de Dauidis castigatione, in sacris habentur, ad suum institutum non dextrè accommodant: ne ipsum quidem aliquid firmamenti habet. ^{2. Sam. 12.}

113. Neq; enim castigationibus illis peccata Dauidis tollebantur, quæ Propheta Nathan sublata dixerat: sed vt ipse in posterum cautior, frenos cupiditatibus suis non laxaret: deinde vt pietas & humilitas hominis, in illa castigatione exerceretur & probaretur.

114. Fuerunt etiā illa seueritatis exempla commo^C nefa

nefactiones ad vniuersos homines: vt cum videant, Dominum ei homini non pepercisse, quem inter omnes mortales haberet eximium: intelligant, quid cæteris expectandum sit, si se non ad voluntatem Domini rectè accommodauerint.

115. Nam cum sanctissimi etiam homines, sæpè grauius prolapsi sint, non erat modus aut finis pœnarum vllus futurus, si Dominus singula ad accuratiorem calculum illum iudicij sui reuocaret.

Iob. 3. 6. & 19. & alibi.

116. Quàm multa Iob ille, patientiæ nomine aliàs celebris, in paroxismo calamitatum & tentationum suarum dixit: quæ si in examen iudicij diuini fuissent vocata, nouas pœnas Iobi cumulassent. Sed quamuis DEVS patientiam hominis illius exerceret: tamen non ad vltimas rationes seueritatis descendit: alioquin Iob cumulo illarum afflictionum fuisset extinctus.

117. Quemadmodum enim DEVS eiusmodi castigationes, veluti προφυλακτικὰ quædam, in hac spirituali medendi ratione adhibuit, non vt his satisfaceret iustitiæ ipsius: sed vt essent commonefactiones, ad accuratiorem in posterum vitæ rationes instituendas.

118. Eodem consilio primitiua Ecclesia disciplinam, & seueritatem aliquam publicam extare voluit: vt cæteri in gubernandis moribus essent cautiore.

119. Erat etiam hæc quædam satisfactionis in externa illa disciplina Ecclesiastica, accuratior ratio: vt ij, qui enormibus peccatis se polluisent, publicè etiam pœnitentiæ & tristitiæ suæ ea specimina darent, quæ reliquis fidem facerent pœnitentiæ: & docerent eos, qui spectante tota Ecclesia ad satisfactionem essent parati, serio meditari pœnitentiam: & posthac etiam innocentius victuros esse.

de pœnitentia.

II

120. Sed ne illæ quidem disciplinae Christianæ rationes, temporis progressu reprehensionem iustam potuerunt effugere. Nam dum nonnulla Concilia, disciplinam, hac quidem in parte arctius astringunt, in leges caritatis peccauerunt. Sic enim in exigenda illa disciplina externa elaborauerunt, vt multis animarum etiam periculum crearent: cum in istis canonicis præscriptionibus, nimis prolixum tempus præscriberent.

121. Sed fuit illa antiquitas, interdum in his quàm decebat austerior: deinde etiam sancti patres, dum prolixo animo laudes disciplinae illius persequuntur, & quædam καθ' ὑπερβολὴν dicunt, frustra à superstitionis illis ad patrocinium causæ suæ citantur.

122. Præterea ipsi quoque patres, de industria, multa in lucubrationibus suis mutarunt: & in omnibus ad fontes sacros illos nos deduxerunt: vt nec sua nec aliorum probari velint, nisi per omnia oraculis illis diuinis responderint.

123. Ex his ergo quæ attulimus, certò statuamus, in vno & solo Christo omneis satisfactionis rationes, cumulatissimè inueniri.

124. Et remoueaturne medio opinio meriti omnis, quàm Maiores nostri, in nescio quibus adminiculis, quæ recensere longum foret, constituerunt. Deinde vt nomine Iesum, Mariæ filium, Christum, Liberatorem, Seruatorem, Mediatorem, Intercessorem, Aduocatum, Medicum vocamus: ita ei totam hanc laudem recuperatæ salutis tribuamus. Ingens enim piaculum est, sibi arrogare, quod solius est Christi: & de tanta laude aliquid velle decerpere: cum disertè dicat Esaias: Deum laudis, gloriæ suæ socium velle habere neminem.

Augustinus.
Lib. 4. de anima & eius origine.
Ad Paulinam Epistolam 112.
Ad Hieronymum Epistolam 19.
In præfatione tertij libri de trinitate
Ad Fortunatianum Epistola 198.

Cap. 42.

125. Nec permisceamus etiam cum Christi sanguine & merito, sanctorum sanguinem: quem illi nomine confessionis profuderunt: sed nequaquam eam ob causam, ut esset satisfactio pro peccatis aliorum.

126. Neque enim illi ipsi, qui magno animo salutem suam pro religione neglexerunt, cum morerentur, sua merita iactabant: sed in solo Seruatoris merito, cuius nomen etiam ad ultimos vsque spiritus ingeminabant, acquiescebant.

Philip. 3. 127. Audiebant enim in his communem præceptorum Paulum, qui de sola Christi cruce gloriabatur: & reliqua in reiectamentis habebat.

Ephes. 3. 128. Solidas hæc rationes & nos sequamur: in spem non dubiam erecti, per Seruatorem Dominum cum fiducia accessum nobis esse ad Patrem.

129. Toto etiam pectore damnamus furores Nouati: qui lapsis post baptisma veniam negabat.

130. Neminem enim certè Christus habiturus esset, quem seruaret: si post sacrum illud lauacrum, lapsis obtinendæ veniæ spem omnem præcisam vellet. Neque enim est quisquam, qui non singulis propè momentis peccet. Quid quòd officinam illam peccati originalis perpetuò nobiscum circumferimus, ad omne genus peccatorum proni?

131. Neque loci illi, qui in Epistola ad Hebræos habentur, capitibus sexto et decimo, huic sententiæ repugnant: alioquin Paulus & sibi & D. Ioanni Apostolo aduersaretur.

2. Cor. 2. 132. Cur enim Paulus incestum etiam hominem, soluendum legibus publici anathematis voluit, ne tristitia absorberetur, si illi spes omnis resipiscentiæ erepta fuisset?

133. Et quomodo Christus, asseuerante hoc & Paulo & Io-

& Iohanne, aduocatus & intercessor est pro peccatoribus: si in vno peccato post baptismum commisso, remissionis omnis ratio & via, peccatoribus & amissa & præclusa est? Rom. 3.
1. Iohan. 2.

134. Pro quibus etiam noxis sancti quotidie veniam in prece Domini, exorabunt: si eius inueniendæ locus nullus post baptismum relinquitur?

135. Sobriè ergo loci illi intelligantur de ihs, qui agnitæ veritati repugnant: & medicinam, quæ ad salutem nobis data est, respuunt. Nam ubi hominis audacia, in contumeliam diuini nominis, de industria profilit, digna est, quæ in peccato suo pereat: sicut Hebræi à Christo misericorditer Matth. 12. raculo etiam conuicti, tamen à blasphemia non abstinuerunt. quibus ipse etiam veniam negat.

136. Adiungantur etiam solida sacrarum literarum testimonia: quibus lapsis omnibus venia promittitur. Cum autem Scripturæ *ἀληθινὰς* veras non habeant: satis intelligitur: hos locos Epistolæ ad Hebræos commodè interpretandos: ne cum apertissimis sacræ Scripturæ testimonijs pugnare videantur. Ezech. 33.
Prouerb. 24.
Gal. 6.
1. Iohan. 2.

137. Notandum etiam est: non eam solam pœnitentiam dici, ubi ex non renatis fiunt renati, sed id etiam fieri quocumque tempore pœnitentis de admissis dolent.

138. Quanquam enim renati, Domini Spiritu, ad veras rationes viuendi adducuntur: tamen, vel Apostolo teste, Rom. 7. manent in illis adhuc reliquiæ carnis, quæ Spiritui sancto repugnant: sæpè etiam in grauiora peccata prolabantur. Hanc infirmitatem & miseriam agnoscunt pœnitentis, & ferijs gemitibus & lacrymis deplorant: quæ sanè etiam ad pœnitentiæ rationes referenda sunt.

139. Neque enim sine maxima causa veteres, septem Psalm. 6, 92, 38.
102, 130, 143, 51. illos Psalmos, pœnitentiales vocarunt: quod videlicet in

his præcipuè meditatio quædam perpetua pœnitentiæ cernatur : quorum hodie etiam , sicut & reliquorum , in Ecclesia maximus vsus esse potest. Remota tamen Pontificiorum superstitione: qui vt alijs, ita recitationi horum Psalmorum, nescio quæ merita affinxerunt.

140. Est ergo tota vita humana , pœnitentiæ meditatio: nam vetus ille Adam, repugnans legi diuinæ , perpetuò frenandus, & suis desiderijs permittendus non est: Idcirco in descriptione nostra diximus, **S V B I N D E** pœnitentiam in hominibus conspici: ne quis fortè existimet, nos cum perfectis hominibus versari.

141. Quanquam autem & in eorum vita, qui Domini Spiritu reformati sunt, multa inueniuntur, quæ probari non possunt : tamen vera pœnitentia suos, & quidem amabiles illos fructus habet.

Rom. 8.
1. Cor. 3. & 6.
2. Cor. 6.

142. Etenim cum p̄ Spiritu sancto ducantur, non potest ille in suis illis templis esse ociosus, sed suos homines ad obsequium Domini reformat.

143. Et cum ad veram pœnitentiam fides requiratur, (vt supra diximus) hæc autem nunquam languida, vitiorum expultrix, & virtutum omnium indagatrix esse solet: frustra de fide & pœnitentia gloriantur, qui aut peccatis contra conscientiam indormiunt, aut ad vitæ nouitatem non elaborant.

144. Ex his quæ diximus, constare existimamus, descriptionem nostrâ superiorem, Scripturæ esse consonã.

145. Quanquam autem & aliæ multæ in Scholis alatae sunt : tamen in plerisque hoc desideramus, quòd fidei & meriti Seruatoris Domini nulla fiat mentio : sine quo sanè, nulla vera pœnitentiæ descriptio dari potest.

146. Nam qui verè sensu peccati sui perturbati sunt: si consolatio non accesserit, præcipientes in desperationem ruunt.

147. Quæ

de pœnitentia.

21

147. Quæ sanè non eam ob causam dicimus, vt cornicum oculos, vt prouerbio dicitur, configere velle videamur: sed vt ostendamus, non rectè à quibusdam prætermissum esse id, quod in capite & arce huius disputationis collocandum videbatur.

148. Postremò, cum omnia, quæ ad egregios in pietate profectus requiruntur, à Deo proficiscantur, qui efficit in nobis velle & perficere: Dominum illum omnis consolationis precemur: vt nos ducat Spiritu sancto suo, vt malimus viam angustam, quæ ad vitam ducit, monstratore Domino, sequi, quam latam illam, quæ homines ducit ad exitium sempiternum: atque earum rerum pœnitentia ducamur, quæ tandem tristitiam afferunt: contra autem sequamur eas, quæ fructum perpetuum et nunquam pœnitendum, sunt allaturæ.

FINIS.

21
DE PRINCIPALIA

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

AB 22 841 (1)

ULB Halle 3
002 043 793

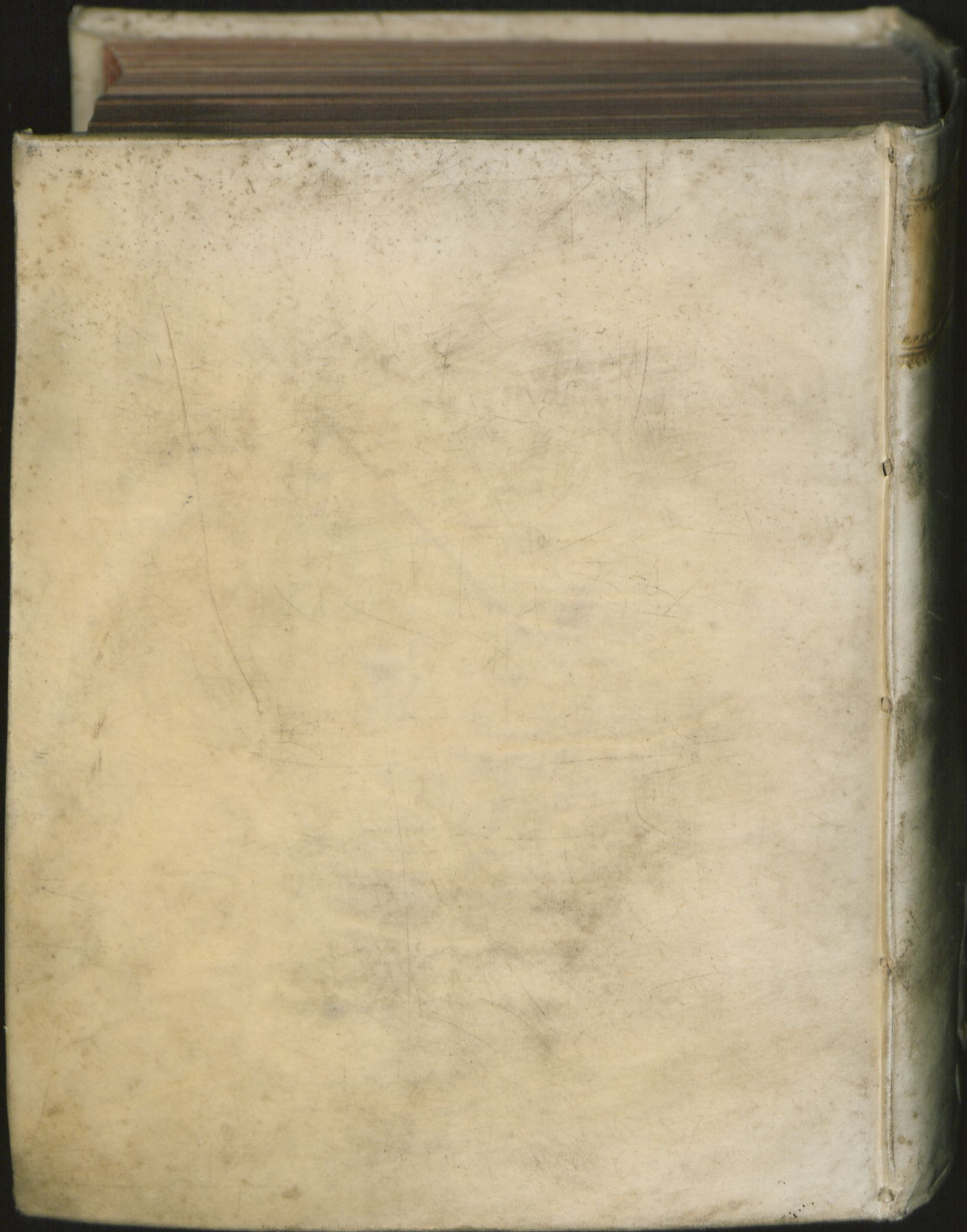

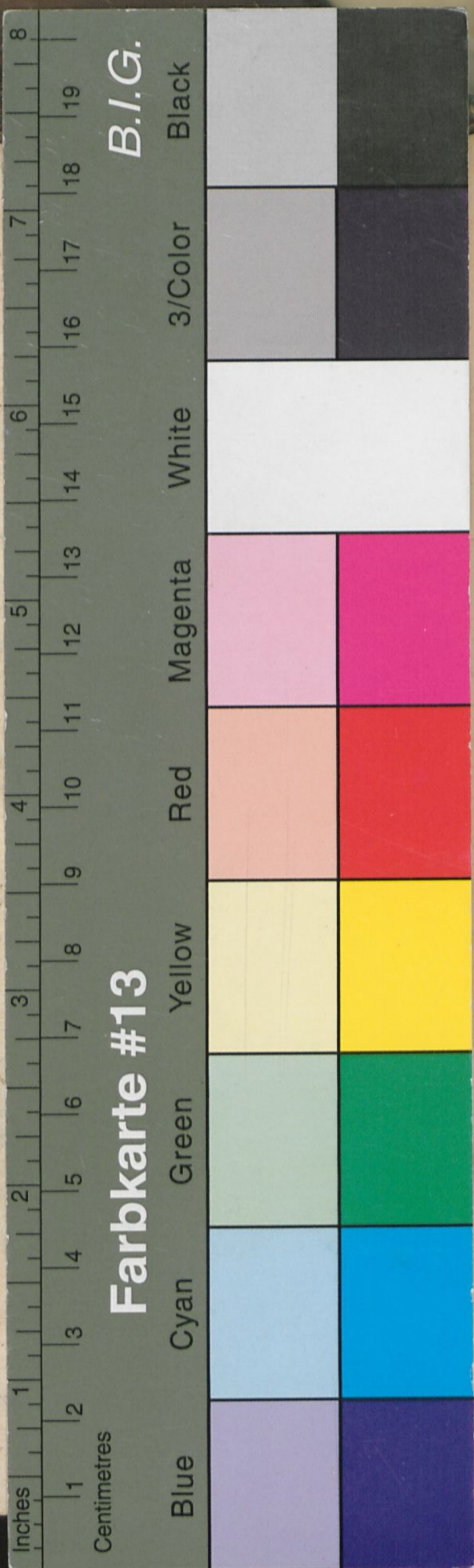
Sb.

W19

Hilf.

30
31

De Poenitentia Disputatio.

*Deo Patre Seruatoris Domini, sua gratia
benignè nos iuuante.*

**PRAESIDE RE-
VERENDO ET CLARISSIMO
VIRO, D. THEODORICO SCHNEPPIO,
Doctore & Professore sacrosanctæ Theologiæ in inclytâ Aca-
demia Tubingensi celeberrimo, Domino & Praeceptore suo
omni obseruantia colendo, G V I L H E L M V S
ECKSTEIN, Scheslicensis, Francus, Calendis
Iulij, hora sexta matutina, in Aula
noctâ, ad subsequentes Propositiones
discendi gratia re-
spondebit.**

T V B I N G A,
Apud Georgium Gruppenbachium,
1 5 8 0.